



ОТЧЕТ

за изпълнението на Програма за дейности на НЧ „Проф. д-р Ас. Златаров 1927“ – с. Смилян за 2022 г.

Цел на дейностите на НЧ „Проф. д-р Ас. Златаров 1927“ – с. Смилян през 2022 г. бе утвърждаването на читалищната институция като общностен център не само в културно-просветно отношение, но и в контекста на съвременните изисквания на общността. Дейностите на организацията през 2022 г са подчинени на

СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ:

- Утвърждаване на институцията като средишно място за жителите, гражданските организации, образователните институции и предприемачи от населеното място.
- Създаване на нови условия за развитие и утвърждаване на библиотеката при читалището като център за библиотечно-информационно обслужване на широк кръг потребители.
- Утвърждаване културната идентичност на селището чрез реализиране на краеведски и етнографски проучвания, представяне на традиционната култура, поминъчни традиции и производствените практики в селището и региона.
- Социална интеграция на уязвими групи от общността чрез предоставяне на образователни услуги в неформална среда, насърчаване на доброволчеството и солидарността.
- Засилване ролята на читалището в процесите на развитие на гражданското общество, участие в разработването на местни стратегии и превръщането на читалището във фактор за обществен диалог по значими за с Смилян теми.

През календарната 2022 г читалище реализира дейности в седем приоритетни направления:

1. Уреждане и поддържане на библиотеката след извършен ремонт;
2. Развиване и подпомагане на любителското художествено творчество чрез организиране дейността на групите, за инициране и провеждане на празненства, концерти чествания и иновативни дейности.
3. Събиране и разпространяване на краеведски знания за селото и включване в национални инициативи по програма „Живи човешки съкровища“ (в случай, че са налице адекватни ресурси и идентифицирани нематериални ценности);
4. Съхраняване, поддържане и опериране на етнографска сбирка „Смилянски фасул и традиционни родопски терлици“ и на Посетителски информационен център при читалището.
5. Насърчаване солидарността със социално уязвими групи и членове на общността.
6. Партньорство с местния бизнес за популяризиране на традиционни поминъчни практики и продукти във връзка с местните традиции и култура.

Приоритет 1: Уреждане и поддържане на библиотеката след извършен ремонт

Читалищната библиотека продължи да предоставя услуги на читателите и в условията на продължаващ ремонт. Създаденият механизъм за предварителна заявка на заемни заглавия, даващ възможност за индивидуално посещение за получаване/върщане на заявените/ползваните заглавия, продължи да работи и осигурява гъвкавост за потребителите. През годината успяхме да осъществим и не малък брой присъствени библиотечни инициативи, като: Набавените нови заглавия са 62 от книжните ни ангели - Данаил Ранглов и съпругата му, които дариха 60 от набавните нови заглавия. Библиотеката продължи активно да реализира инициативи с



НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

популяризиране на български и чужди автори посредством изнесени презентации и уроци на открито в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ Смилян

- ✓ Библиотеката гостува в училището – Четения „Езоп“ басни - 165 години от рождението на Стоян Михайловски
- ✓ 148 години от обесването на Васил Левски – паметна вечер с учениците от начален етап в ОУ в Смилян
- ✓ „Моят роден край – част от Европа утре“ – конкурс за есе
- ✓ Десетдневка на детската книга
- ✓ „Да майсторим Великденски вкусотийки“ – ателие за направа на великденски сладки и шарене на яйца
- ✓ Етнографски четения за Гергьовден
- ✓ Лято в библиотеката - творчески кът на книгата на открито пред читалището, триатлон по четене; рисуване на приказни герои – изложби; доброволци четат и разказват приказки на децата.
- ✓ 136 години от рождението на Ран Босилек – презентация в начален етап
- ✓ 100 г. от рождението на поета Николай Зидаров – четения на стихове

Приоритет 2: Развиване и подпомагане на любителското художествено творчество чрез организиране дейността на групите, за инициране и провеждане на празненства, концерти чествания и иновативни дейности.

В рамките на този приоритет основните дейности бяха свързани с подготовка и участие на самодейните състави в международни, национални и регионални фолклорни конкурси и събори и организиране на събития, популяризиращи нематериалното наследство на региона.

- ✓ Подготовка и представяне на обичая Бабинден от Клуб за родопски диалект „Задявки“ - гостуване на Пенсионерски клуб- Смилян
- ✓ Подготовка на музикално-сценична възстановка „Родопска сватба“ с участието на ГИПФ и Клуб „Хоро Смилян“ при читалището
- ✓ Творчески обмен с НЧ „Изгрев 1921“ – с. Мезек – представяне на родопска сватба в танцова хореография от Клуб „Хоро „Смиляна“ и ГИПФ- февруари и участие във фестивал „Танцова треска“ през м. май.
- ✓ Работилница за ръчно изработване на родопски мартеници от вълна, рисунки и картички заедно с ученици от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - Смилян.
- ✓ Честване деня на самодееца – Вечер на самодейните таланти с клуб „Хоро „Смиляна“, ГИПФ и клуб „Задявки“ Съвместен благотворителен мартенски базар с ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – Смилян на изработените мартеници, рисунки и картички от децата.
- ✓ Празник за всяка жена – музикална програма от групи и състави при читалището, ДГ „Дъга“ – Смилян, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Пенсионерски клуб- Смилян . Благотворителен базар на мартеници и сладкиши, приготвени от дами от с.Смилян. Място – парково пространство пред Кметство- Смилян. С участието на занаятчии и приложници от ПРЕЧИСТВАТЕЛНАТА – Смилян, -център за занаяти и изкуства.
- ✓ Световен ден на кукления театър с Деси Минчева-Тодорова
- ✓ Подготовка и участие на ГИПФ, Клуб „Хоро „Смиляна“ и Клуб за родопски диалект „Задявки“ в регионални фестивали в с Мезек (м. май), Фолклорен събор „Изворен глас“ – Смилян през м. юни, „Лилково ПоСреща“ и „Орфически мистерии“ –Триград през м. юли, Фестивал на чистите храни в Родопите“ – гр. Ардино, м август, Фестивал „Забраненоза възрастни“ - Смолян
- ✓ Изнесени ателиета з боядисване на Великденски яйца в ДГ „Дъга“ филиал – Долен Смилян и в ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Смилян



НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

- ✓ Грижа за наследството: Да разкрасим лековитите извори за празника Гергьовден – конкурс за най-красиво украсена изворна чешма
- ✓ Жива традиция: Лечебни води по Гергьовден в м. „Дупка“ край Смилян (част от програмата на 95-годишната читалищна дейност в Смилян)
- ✓ Представяне на възстановка на традиционна родопска сватба и традиционни храни от Смилян в Регионален етнографски музей –Пловдив (част от 95-годишнината от читалищна дейност в Смилян)
- ✓ Концерт на открито „Таланти от различни поколения“
- ✓ Провеждане на онлайн конкурс „Разказвачи на истории на родопски диалект“ с видеа в рамките на Изворен глас 2022
- ✓ Организиране и провеждане на X-то издание на Националния фолклорен събор „Изворен глас” – надпяване и надиграване, разказвачи на истории на родопски диалект
- ✓ Ателиета „На Смилянско гостко“, „Рисунка върху камък“, „Движение за здраве“ – организиране на туристически преходи до крепост „Калето“ край с. Черешките, местност „Карталски камък“ и извора на р. Арда“
- ✓ Организиране и провеждане на XIX Празник на смилянския фасул с три конкурса и изложба – базар на традиционни храни в партньорство със Слоу Фуд – България и производинели от селищата от Горното поречие на р. Арда,
- ✓ Коледно – новогодишен концерт „В навечерието на Коледа” с участието на всички групи към читалището.
- ✓ „Сурвак“ – ателие за украса на сурвачки и направа на коледни краваи и коледни сладки.

3. Събиране и разпространяване на краеведски знания за селото и включване в национални инициативи по програма „Живи човешки съкровища“ (в случай, че са налице адекватни ресурси и идентифицирани нематериални ценности):

Прз 2022 г. бе променен регламента за номиниране на културни практики за включване в регионална и национална листи „Живо наследство“, като в тях бе добавена категория зМестни производствени, поминъчни и обредно-празнични практики свързани с традиционни местни храни. Това дава основание през 2023 год читалището да започне заснемане на кратки видеа свързани с отглеждането на Смилянския фасул и новите празнични традиции, като част от подготовката за включване на Смилянския фасул (отглеждане, празничност, местна кулинарна традиция) за отварящата се през 2024 година процедура за номинации по Програма „Живо наследство“

Приоритет 4: Съхраняване, поддържане и опериране на етнографска сбирка „Смилянски фасул и традиционни родопски терлици“ и на Посетителски информационен център при читалището.

Създаденият през 2007 г. Посетителски информационен център е важен инструмент за осъществяване на образователни и екологични инициативи на местната общност, както и за осигуряване на адекватна информация за културата, историята, традициите, забележителностите и атракционите в с. Смилян и в района на Горното поречие на р. Арда. Той е единственият целогодишно работещ център за туристическа информация за посетителите в тази туристическа локация, обстоятелство важно поради разположението му на подхода към другите населени места в нейните граници. Предоставянето на информационни услуги е безплатно за туристите и се осъществява от служителите в читалището. Залата за обучения в Посетителски информационен център се превърна в ефективен инструмент за предоставяне на образователни услуги, свързани с екология, биоразнообразие в Родопите и за провеждане на практически образователни ателиета по теми, свързани с българските традиции – направа на мартеници, място за работни срещи и за отбелязване на годишнини свързани със селището и читалището, провеждани при условията, определени от здравните власти.



НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

Центърът запази ролята си на логистичен център за провеждането на трите основни събития в годишния календар на селото – Фестивал на дивите цветя в Родопите и Фолклорен събор „Изворен глас“ – Смилян през м. юни и Празникът на Смилянския фасул през м. октомври.

Разположената на втория етаж в сградата на читалището Етнографска сбирка „Смилянски фасул и традиционни родопски терлици“ се утвърди като един от най-посещаваните туристически обекти в района на Горното поречие на р. Арда наред с пещера „Ухловица“ и НКЦ „Агушеви конаци в с. Могилица“. Тя е и мястото, където гости и посетители на селото получават информация за историята, поминъчните и културните традиции на селището. Ограниченията в условията на пандемия довели до драстичен спад в броя на посетителите - през 2020 г., се запазиха, но организацията адаптира работата на обекта в съответствие с действащите изисквания и посещаемостта се увеличи – общо 2896 посетители през 2021 г. , което е 91 % спрямо посещаемостта през 2019 г. и . е посетена от 1 254, човека, което е спад от 60% в посещаемостта в сравнение с 2019 г (3 165 човека). Обектът стана част от образователните програми на българските училища в Мадрид и Хага, за които проведохме онлайн видео-уроци за представяне на поминъчните и културни практики на Смилян и селищата от Горното поречие на р. Арда. За насърчаване посещаемостта периодично публикувахме видеа от етнографската сбирка, представяйки различни акценти, обявявахме дни с безплатен достъп по време на ученическите ваканции, както и на датите на част от националните празници – 3 март, 6 и 22 септември, и на 27 септември – Световен ден на туризма, за който партнирахме на читалището в с. Кошница за създаване на и отпечатване на информацияционни винил-постери за ПЗ „Проходна пещера“ и НКЦ археологически обект „Калето“.

5. Насърчаване солидарността със социално уязвими групи и членове на общността.

- ✓ В рамките на този приоритет основен фокус бе продължението на кампанията от 2021 г „Въздух за децата“, като през м. март бе организиран регионален форум по темата в партньорство с община Смолян и РИОСВ-Смолян по проблемите на чистотата на въздуха и механизмите за намаляване на замърсяването, с участието на представители на експерти от общините в Смолянска област, от НПО от Девин, Триград, Рудозем и Чепеларе. Форумът завърши с Декларация с препоръки към Общинските съвети и Кметовете на общини за въвеждане на конкретни мерки за намаляване замърсяването на въздуха в населените места. Конкретен резултат – Община Смолян изиска от поддържащата чистотата в общината фирма да закупи машини за събиране на пясъка от зимната поддръжка и през м. април за първи път приложи миене на улиците, макар и само в общинския център град Смолян.
- ✓ Инициатива „Спортуваме и помагаме н децата в Смилян“ – благотворителен тенис-турнир, събрал сумата 1043.00 лева за подпомагане реновирането на санитарните помещения в ДГ „Дъга“ - Филиал долен Смилян.
- ✓ Кампания „Подари родопско одеяло за пострадалите в разрушения град Херсон“ събра 25 бр. родопски одеяла, 4 бр. олекотени завивки 1 2 бр. вълнени одеяла и , бр. памучно одеяло, които бяха изпратени на Сдружение „Мати Украйна“ – в София за спедиране до град Херсон.

В периода м март – м. юли читалището подготви кандидатурата на Смилян за включване в базата данни за добри местни практики за социално-икономически иновации SmartRural27 и през м август селото официално е едно от 60 селища в ЕС, посочено като добра практика за местно развитие.

6. Партньорство с местния бизнес за популяризиране на традиционни поминъчни практики и продукти във връзка с местните традиции и култура.съвременни личности будители от Смилян



НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

В периода м март – м. юли читалището подготви кандидатурата на Смилян за включване в базата данни за добри местни практики за социално-икономически иновации SmartRural27 и през м август селото официално е едно от 60 селища в ЕС, посочено като добра практика за местно развитие.

Неформално образование и обучение:

1. Проект А1 „55+ - Дигитални умения за възрастни хора“. В периода юли – ноември читалището предоставяше безплатни материали и достъп до обучителни видеа на платформата 55+ на А1 и Асоциация „Съвременни читалища“4. От възможността да се обучат се възползваха 25 жители от Смилян от целевата категория по проекта.

2. Учреденият през 2018 г. Клуб „Задявки” към читалището, чиято дейност е насочена към запазване и представяне на автентичния родопски диалект посредством занимания с деца за натрупване на лексикален запас на родопски диалект от участниците, подготовката и представянето на скечове на родопски диалект, продължи да провежда занятия. Бяха подготвени представяния на обичаите Бабинден, Сечковден, Димитровден(Касъм)

3. И през 2021 продължихме да бъдем доставчик на образователни услуги в извънучилищна среда, по договори с РИОСВ – Смолян, РИОСВ – Благоевград и ОФ „Пловдив 2019“ ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ –с. Смилян:

- Проект „Младежки принос за гражданска наука – обучение на младежи от Хаджидимово и Гоце Делчев за събиране на данни за видовото многообразие по средното течение на р. Места чрез използване на дигитални приложения“- Договор 03/07.10/2023с РИОСВ-Благоевград.
- Проект „Младежки принос за гражданска наука – обучение на младежи от Община Смолян за събиране на данни за инвазивни видове по Горното поречие на р. Арда чрез използване на съвременни дигитални приложения“- Договор 454/06.10/2023 с РИОСВ-Смолян
- Проект „Родопа в Пловдив – образи, звуци и вкусове от планината на Орфей“ по договор 03.02.2023 г с ОФ „Пловдив 2019“.

4. Запознаването с българските традиции и живо куртурно наследство продължихме да правим чрез:

- Разучаване на български народни танци и хора в двете възрастови групи при „Клуб „Хоро-Смиляна“
- Развиване на репертоара на Групата за изворен певчески фолклор при читалището
- 2-ра Детска лятна академия по анимация с Пиксел Хънтърс ЕООД-Дубай за деца 7-12 год.

Приоритет 6: Социално предприемачество, подкрепа за общностни инициативи и уязвими членове на общността .

5. През 2022 г читалището продължи да реализира информационни и обучителни инициативи в партньорство с „Примола ООД“ – Смилян в подкрепа на местни земеделски производители, по теми свързани с регистрация на площи и животни за директни плащания, грижа за овощните насаждения, сертификация на био-продукти, Регламент на ЕО за „Планински продукт“. Ново направление в партньорството с бизнеса е:



НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

- В периода м март – м. юли читалището подготви кандидатурата на Смилян за включване в базата данни за добри местни практики за социално-икономически иновации SmartRural27 и през м август селото официално е едно от 60 селища в ЕС, посочено като добра практика за местно развитие.
- Предоставяне на подкрепа за маркетинг на събития- организиране на областен фермеерски пазар в гр. Смолян

Продължихме партньорството с новоучредения Кооператив на производителите на Смилянски фасул през 2021 г и с подкрепата на Слоу Фууд – България, представихме Смилянския фасул и други местни продукти:

- ✓ 8-10.09. Читалището представи Смилян и производствата от региона на Куртово Конаре Фест 2022;
- ✓ 19-21.08. Представяне на Смилянския фасул като земеделска култура и кулинарна традиция на годишната среща-изложение на “Slow_Beans” – в Дженероса, Сицилия, Италия
- ✓ 19.09. Организирахме среща със Зам.-Министъра на земеделието Г. Събев за запознаване на възможностите за финансиране на земеделски производители по СП за прилагане на ОСП 2023-2027
- ✓ 21-26.09. Читалището представи Смилян и Смилянският фасул чрез щанда на Слоу Фууд-България на Световното изложение Терра Мадре в Торино Италия – участие в Конференция за добри практики за популяризиране на местни продукти; в дискуссионен форум „Действия за регенерация“ , две кулинарни демонстрации за посетители на изложението;
- ✓ 27-29.09 – Годишна среща на Национално сдружение на общините в България, където представихме „Смилян: събития, местни продукти и социално-икономически иновации в действие – опитът на село Смилян“

Подкрепихме и:

- ✓ Дърводобивни и дървопреработващи фирми от района за среща с ТП "ДГС-Смилян" за обсъждане на проблемите със затрудненото снабдяване на с дърва за огрев за населението и дървесина за индустриални цели за фирмите произтичащи от ограниченията върху добив от стари гори чрез работна среща на 7.08.2021 г в читалището;
- ✓ Продължихме устойчивото партньорство с ВЗКАЧС – Смилян, Кооперация „Родопа Милк+, ПК „Равенство“ – Смиляни, Кметство – с. Смилян и местата за настаняване за провеждане на XX юбилейно издание на Празника на Смилянския фасул
- ✓ Партньорство с Механа Аида – Смилян и ресторант Космос Баш Гулме – София за разработване на дегустационно меню „Традиционна родопска кухня“ и за промотиране на смилянския фасул като част от гурме кулинарията

ДРУГИ ДЕЙНОСТИ:

Организационни дейности:



НЧ „Проф. Асен Златаров-1927” – с. Смилян
п.к. 4770 с. Смилян, ул. „Бреза” 18; тел.: 08979961519; ел. поща: chitalishte_smilyan@mail.bg

През 2022 г. Читалищното настоятелство проведе 4 заседания и общо отчетно-изборно събрание през м. март 2021 г.

Ремонтни дейности на сградния фонд:

Ремонт на централно фоайе на читалището – шпакловане, грундиране, боядисване.

Общо средствата инвестирани в поддръжка и подобрения на сградата на читалището, в т.ч. средства за материали за ремонти 1800.00 лв.

Привлечени средства: 26 359,93 лв, от които:

От културно-просветна дейност – 4090,00 лв

Члнски внос – 160.00 лв.

Проектно финасиране – 19749,32 лв

Дарени книги - 880, 61 лв.

Наеми – 1480.00 лв.

2022 г ни изправи пред нови предизвикателства по отношение реализирането на традиционите за читалището дейности и на изпълнението на заложените в Програмата за работа дейности. Трябва да се възползваме от възможностите, които Планът за възстановяване и устойчивост предоставя Община Смолян като собственик да кандидатства за финансиране на мерки за енергийна устойчивост и енергийна автономност за читалищната сграда. Ще продължим да инвестираме средства в текущи ремонтни дейности на сцена и библиотека, но остава и необходимостта от инвестиция в технологични ресурси – компютри, сървър, камери, които да направят възможно изпълнението на дейностите дистанционно и в реално време и за да сме в крак с процесите на дигитализация. Ще продължим да търсим решения на предизвикателствата и през 2023 г., разчитайки на подкрепата на членовете, партньорите и съмишлениците ни.

с. Смилян,

21.02.2023 г.

Изготвил:

Илия Годев, Секретар

